

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
АКАДЕМІЧНІЙ ДОБРОЧЕСНОСТІ
методичні рекомендації**

Одеса 2019

Ухвалено та рекомендовано до друку на засіданні методичної ради ОДУВС (Протокол № 2 від 24.09.2019 р.).

Укладачі:

Домброван Н. В. – начальник відділу організації наукової роботи Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, підполковник поліції;

Витяганець О. І. – директор загальної бібліотеки Одеського державного університету внутрішніх справ.

Рецензент:

Ісаєнко М. М. – учений секретар Вченої ради Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат педагогічних наук.

Навчання здобувачів вищої освіти академічній доброчесності: методичні рекомендації / уклад. Домброван Н. В., Витяганець О. І. – Одеса: ОДУВС, 2019. – 32 с.

В методичних рекомендаціях висвітлені основні положення та рекомендації щодо навчання здобувачів вищої освіти академічній доброчесності.

Методичні рекомендації призначені для підготовки курсантів, студентів та слухачів Одеського державного університету внутрішніх справ, а також для самостійної підготовки.

ЗМІСТ

Вступ	4
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ (ДЛЯ БАКАЛАВРІВ)	7
Поняття академічної доброчесності.....	7
Кодекс честі університету	8
Поняття плагіату. Види плагіату. Антиплагіатні програми та їх застосування.....	9
Боротьба з проявами корупції в академічному середовищі..	12
Верифікація джерел.....	14
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ (ДЛЯ МАГІСТРІВ)	18
Методологічні засади академічної доброчесності.....	18
Наукові дослідження у контексті академічної доброчесності.....	21
Вступ до академічної доброчесності (короткий курс)	23
ПРИКЛАДИ ЗАВДАНЬ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ ОПИТУВАНЬ	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	27

ВСТУП

Питання етики є завжди актуальним у будь-якому контексті, а питання наукової етики тим більше з огляду на прагнення України інтегруватись у європейський і світовий освітній та науковий простори. Важливим кроком України на шляху до академічної доброчесності є участь у проєкті Американських рад з освіти за участі МОН та підтримки Посольства США в Україні “Strengthening Academic Integrity in Ukrainian Higher Education Program” (Проєкт Сприяння академічній доброчесності в Україні).

Для того, щоб краще зрозуміти суть академічної доброчесності, варто розглянути її у вигляді поняття. І почнемо власне з доброчесності. За визначенням, поданим у академічному тлумачному словнику української мови, «доброчесність» — це висока моральна чистота, чесність. Очевидно, що академічна доброчесність - це властивість, котра має бути притаманна науковцям, здобувачам вищої освіти, викладачам та іншим учасникам освітнього і наукового процесів, тобто учасникам академічної комунікації. Академічно доброчесною може бути й політика університету чи іншого освітнього закладу, його кодекс честі, правила, статут, що передбачає дотримання суворих вимог, боротьбу зі списуванням, плагіатом та корупцією.

Європейські та новозеландські науковці Е. Льофстрьом, Т. Тротман, М. Фурнарі, К. Шепард визначають поняття «академічна доброчесність» як усвідомлення культури поведінки в академічному середовищі та вміння чесно діяти у ньому відповідно до встановлених етичних норм та поважати наукові здобутки колег. Вони наголошують, що основними складовими академічної доброчесності є повага та відповідальність. Ці чесноти мають особливе значення в умовах розвитку інтернет-середовища, де обов'язково варто звертати увагу на надійність інформаційних джерел, культуру інформаційного пошуку, академічну етику користувачів. Ці науковці частково спираються на теорію Л. Хінмана щодо

чеснот, які повинні бути притаманними дослідникам в епоху Інтернету. За Л. Хінманом цими чеснотами є: чесність, довіра, справедливість, повага, відповідальність, проте, як бачимо, вищезгадані науковці концентруються на повазі та відповідальності.

Отже, поняття «академічна доброчесність» є всеохоплюючим. Воно стосується не лише загальної корпоративної культури закладу вищої освіти, а й водночас і внутрішньої культури особистості. Проблема академічної доброчесності включає в себе: боротьбу з плагіатом, протидію корупції, розроблення кодексу честі навчального закладу, питання академічної етики та інформаційної грамотності.

На нашу думку, поняттю «академічної доброчесності» потрібно приділяти увагу не тільки у закладах вищої освіти, але й у школах. Проте, звісно, більш глибоко академічну доброчесність необхідно розуміти здобувачами вищої освіти. Варто пам'ятати, що нехтування академічною доброчесністю впливає і на економічну ситуацію в країні, адже якщо не звертати уваги на списування, систематичні порушення дисципліни, хабарництво та корупцію, плагіат, відсутність покарання за порушення норм академічної доброчесності, то у майбутньому в країні на робочих місцях працюватимуть спеціалісти, які не орієнтуються у галузі взагалі.

Небезпечно це не тільки для медицини, освіти, юриспруденції, економіки – список галузей можна продовжувати. Оскільки Україна обрала європейський шлях розвитку, така ситуація є неприпустимою і про академічну доброчесність важливо говорити зараз. Проте потрібно не просто говорити чи дискутувати, адже необхідність у ній є очевидною, – потрібно діяти, пояснювати здобувачам вищої освіти, у першу чергу, чому це так важливо. Саме тому ми створили ці методичні поради, які мають стати допоміжним матеріалом для впровадження академічної доброчесності та навчити здобувачів вищої освіти дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Цей посібник пропонує розширену тематику занять із академічної доброчесності для здобувачів вищої освіти на лекціях, засіданнях гуртків та самостійній підготовці.

Окремі теми пропонуються для магістерського рівня підготовки. У межах проекту було проведено опитування, у ході якого було виявлено, що здебільшого з академічної доброчесності проводились такі заходи, як лекції з інформаційної культури.

Всі респонденти зазначили, що у майбутньому продовжуватимуть проводити заходи, які стосуються питань академічної доброчесності, боротьби з плагіатом тощо. Учасники визначили такі форми заходів, як найбільш ефективні: семінари, тренінги, круглі столи, діалогові та консультаційні форми роботи, інформаційні заняття, проте, наразі, перевагу надають лекціям. Цільовою аудиторією, в основному здобувачі вищої освіти.

Першочерговими питаннями, що стосуються академічної доброчесності, респонденти вважають: дотримання норм законодавства про авторське право, надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, боротьбу з академічним плагіатом, списуванням, хабарництвом, правила цитування.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ (ДЛЯ БАКАЛАВРІВ)

Теми для першого курсу:

Поняття академічної доброчесності

Здобувачі вищої освіти повинні ознайомитись із поняттям «академічна доброчесність» та сформувані своє бачення цього поняття. Вони мають знати, що включає в себе академічна доброчесність, критично аналізувати та узагальнювати тлумачення цього поняття вітчизняними і зарубіжними науковцями, зрозуміти яким чином академічна доброчесність сприяє боротьбі з корупцією, що означає повага до наукових здобутків. Тема розрахована на 2 години. 1 година лекцій та 1 година практичних занять.

Теми для проведення практичних занять:

1. Дайте власне визначення поняття «академічна доброчесність».
2. Дискусія «З якого віку, на вашу думку, потрібно звертати увагу на академічну доброчесність?».
3. Розвиток поняття «академічна доброчесність» у цифрову епоху.

Теми для виконання творчих завдань:

1. Напишіть коротке есе на тему «Академічна доброчесність у вищій освіті». 2. Опишіть 5 чеснот, притаманних академічній доброчесності, та їх взаємні зв'язки.

Література до теми:

1. Закон України «Про вищу освіту» / Верховна Рада України; Закон від 01.07.2014 № 1556-VII. Редакція від 30.11.2016. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. (дата звернення 2.12.2016).
2. Lo"fstro"m E., Furnari M., Shephard K. Who teaches academic integrity and how do they teach it? // Higher Education. 2015. № 69. P. 435-448.

3. Medina M.S., Yuet W.C. Promoting academic integrity among health care students // Am J Health-Syst Pharm. 2013. V. 70. P. 754-757.

4. Copyright Law for Librarians and Educators : Creative Strategies and Practical Solutions / K. D. Crews. Chicago : ALA, 2006. 141 p.

5. Willson-Metzger A. C. Ethically speaking : academic librarians' perceptions of information Privacy, intellectual freedom, and the USA Patriot Act : [дис. докт. філос. у галузі освіти : 12.2011]. Norfolk: Old Dominion University, 2011. 124 p.

Кодекс честі університету

Здобувачі вищої освіти повинні розглянути кілька кодексів честі вищих навчальних закладів (зарубіжних або вітчизняних). Вони повинні проаналізувати усі складові кодексу честі та за аналогією розробити та створити кодекс честі власного навчального закладу, або, якщо такий кодекс вже є, то запропонувати удосконалення цього кодексу. Тема розрахована на 4 години: 1 година лекційного заняття та 3 години практичних занять (два заняття для підготовки кодексу честі та одне для його презентації). Підготовку кодексу можна зробити самостійною роботою здобувачів вищої освіти у бібліотеці або ж впровадити в гурткову роботу.

Питання для обговорення на практичних заняттях:

1. Яким чином, на вашу думку, кодекс честі сприяє академічній доброчесності?

2. Кодекси честі університетів Європи та США: порівняльний аналіз.

3. Що повинен враховувати кодекс честі університету і які можуть бути наслідки в разі його порушення?

4. Хто повинен складати кодекс честі університету?

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте кодекс честі будь-якого вищого навчального закладу. Можна вибрати з вітчизняних університетів: Кодекс

честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» — <http://kpi.ua/code#sthash.8wobOD7O.dpuf> Харківського державного університету харчування та торгівлі — <http://www.hduht.edu.ua/index.php/en/vikhovannya/kodex-vikl> Кодексу честі Таврійського державного агротехнологічного університету — <http://www.tsatu.edu.ua/wpcontent/uploads/kodeks-chesti-tdatu.pdf>

2. Підготуйте проект кодексу честі (або пропозицій з удосконалення вже існуючого кодексу честі) для вашого університету у групах по 5-7 осіб.

3. Зробіть презентацію кодексу честі. Література до теми: 1. Harvard College: The Honor Code URL: <http://honor.fas.harvard.edu/honor-code>. (viewed on 9.10.2016). 11 2. Nanyang Technological University: Honor Code URL: <http://www.ntu.edu.sg/SAO/Pages/HonorCode.aspx>. (viewed on 9.10.2016).

3. Honour Code – Ashesi University College URL: <http://www.ashesi.edu.gh/about/ashesi-at-a-glance/honour-code-6.html>. (viewed on 9.10.2016).

4. Honor Code MIT Professional Education Digital Programs URL: <https://mitprofessionalx.mit.edu/honor>. (viewed on 9.10.2016).

Теми для другого курсу:

Поняття плагіату. Види плагіату. Антиплагіатні програми та їх застосування.

Проаналізувати зв'язок таких понять як інформаційна культура та академічна доброчесність, розібратись у чому полягає шкідливість списування. Ознайомити здобувачів вищої освіти із поняттям «плагіат», його різновидами, засобами боротьби з ним, пояснити вплив плагіату на економічну ситуацію в країні. Ознайомити здобувачів вищої освіти з існуючим програмним забезпеченням, що розпізнає академічний плагіат у текстах.

Здобувачі вищої освіти повинні протестувати кілька онлайн-сервісів для перевірки текстів на наявність плагіату. Тема розрахована на 4 години. 1 година — лекції, 3 години практичних занять з онлайн-програмами. Перед лекцією

радимо вам провести таке опитування серед здобувачів вищої освіти (анонімне). Шкала терпимості до плагіату за А Робертом Гаррісом (Harris, Robert A.) Вказівки: ця шкала показує як ви ставитесь до плагіату. Це не тест, де є вірні та хибні відповіді. Будь ласка, чесно дайте відповіді на поставлені запитання.

Опитування анонімне.

1. Іноді у мене виникає спокуса здійснити плагіат, тому що всі здобувачі вищої освіти так роблять.

- a. Повністю погоджуюсь.
- b. Погоджуюсь.
- c. Нейтрально ставлюсь до цього.
- d. Не погоджуюсь.
- e. Категорично не погоджуюсь.

2. Я упевнений, що знаю, що є плагіатом, а що ним не вважається.

- a. Повністю погоджуюсь.
- b. Погоджуюсь.
- c. Нейтрально ставлюсь до цього.
- d. Не погоджуюсь.
- e. Категорично не погоджуюсь.

3. Плагіат – це все одно, що викрадення білетів перед іспитом та заучування відповідей напам'ять.

- a. Повністю погоджуюсь.
- b. Погоджуюсь.
- c. Нейтрально ставлюсь до цього.
- d. Не погоджуюсь.
- e. Категорично не погоджуюсь.

4. Якщо мій одногрупник дозволяє мені використати свою роботу для семінару, я не бачу у цьому нічого поганого.

- a. Повністю погоджуюсь.
- b. Погоджуюсь.
- c. Нейтрально ставлюсь до цього.
- d. Не погоджуюсь.
- e. Категорично не погоджуюсь.

5. Плагіат є виправданим, якщо викладач дає дуже багато завдань зі своєї дисципліни.

- a. Повністю погоджуюсь.
- b. Погоджуюсь.
- c. Нейтрально ставлюсь до цього.
- d. Не погоджуюсь.
- e. Категорично не погоджуюсь.

6. Покарання за плагіат у коледжі має бути несуворим, тому що ми тільки вчимося.

- a. Повністю погоджуюсь.
- b. Погоджуюсь.
- c. Нейтрально ставлюсь до цього.
- d. Не погоджуюсь.
- e. Категорично не погоджуюсь.

7. Якщо здобувач вищої освіти завантажує чи купує чужу роботу і видає її за свою, тобто – без жодних змін ставить своє прізвище, він має бути відрахований з ЗВО.

- a. Повністю погоджуюсь.
- b. Погоджуюсь.
- c. Нейтрально ставлюсь до цього.
- d. Не погоджуюсь.
- e. Категорично не погоджуюсь.

Рекомендації для проведення практичних занять:

Завантажте з мережі Інтернет кілька рефератів на тему, близьку до вашої спеціальності, та перевірте їх на будь-якому із запропонованих вище онлайн-сервісів перевірки на академічний плагіат.

Результати запишіть у вигляді порівняльної таблиці:

Текст, що перевірявся

Текст, звідки взято

Наскільки онлайнсервіс точно визначив плагіат

1. Перевірте один і той самий фрагмент тексту на різних антиплагіатних програмах (якщо є можливість).

2. Оцініть переваги та недоліки кожної із проаналізованих програм.

3. Зробіть коротку доповідь про результати тестування програмного забезпечення.

4. Розберіть, будь ласка, приклад: Науковець – хімік Н написав посібник із методики викладання хімії у ВНЗ. Через певний проміжок часу науковець – фізик К написав на основі цього посібника такий самий, але з методики викладання фізики. Чи вважається це плагіатом з юридичної та етичної точок зору? Обґрунтуйте вашу відповідь.

Література до теми:

1. Програмне забезпечення для перевірки наукових текстів на плагіат : інформаційний огляд / автори-укладачі: А. Р. Вергун, Л. В. Савенкова, С. О. Чуканова ; редколегія: В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова Гузева, Я. Є. Сошинська; Українська бібліотечна асоціація. Київ : УБА, 2016. Електрон. вид. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). 36 с.

2. Carroll J., Zetterling C. M. Guiding students away from plagiarism. [Stockholm ?] : KTH Vetenskap Och Konst Learning Lab, 2009. 84 p.

3. Harris R. A. The Plagiarism Handbook: strategies for preventing, detecting, and dealing with plagiarism. Pycszak Publishing, 2001. 208 p.

4. Wong K. K. Avoiding Plagiarism: write better papers in APA, Chicago and Harvard Citation Styles. Bloomington : iUniverse, Inc., 2011. 112 p.

Тема для третього курсу:

Боротьба з проявами корупції в академічному середовищі

Здобувачі вищої освіти повинні розібратися з поняттям «корупція в академічному середовищі», навчитися розпізнавати прояви корупції та знати і вміти застосовувати механізми протидії їй. Тема розрахована на 2 години. 1 година лекцій, 1 година практичного заняття.

До корупції в академічному середовищі можна віднести порушення норм академічної доброчесності: хабарництво, купівлю робіт, списування та плагіат. Важливим

інструментом у боротьбі з проявами корупції в академічному середовищі повинен стати кодекс честі навчального закладу. Моральна і юридична відповідальність за корупцію. Зазвичай, корупція бере початок зі школи, коли діти звикають до плагіату, тому навчати академічній доброчесності потрібно ще зі шкільних років. Це справа нелегка, але важлива з огляду ситуацію, що склалася у вітчизняному освітньому і науковому середовищі.

Рекомендовані теми для проведення практичних занять:

1. Академічна доброчесність проти корупції: відповідальність здобувача вищої освіти, викладача, адміністрації навчального закладу, громадськості.

2. Зробіть постановку певної ситуації, де відображено корупційні дії: хабарництво, здирництво тощо та покажіть можливі варіанти вирішення такої ситуації.

3. Що можна вважати корупцією в академічному середовищі?

4. Дискусія на тему: «Як боротись із корупцією у академічному середовищі?».

Література до теми:

1. International Handbook on the Economics of Corruption / ed. Susan RoseAckerman. Cheltenham, UK ; Northampton, MA, USA : Edward Elgar, 2006. 615 p.

2. The 2015 Corruption Perceptions Index. URL: https://www.iaca.int/images/news/2016/Corruption_Perceptions_Index_2015_report.pdf. (viewed on 9.10.2016).

3. Transparency International: the global coalition against corruption. URL: <http://www.transparency.org/cpi2015>. (viewed on 9.10.2016).

4. Turbrian K. L. Student's guide to writing college papers. Chicago: University of Chicago Press, 2010. 304 p.

Тема для четвертого курсу:

Верифікація джерел

Здобувачі вищої освіти повинні вміти аналізувати, які типи ресурсів їм необхідні для проведення власних досліджень і навчання. Тут важливу роль відіграє компетентність бібліотекаря, який проводить заняття, а тому звертаємо вашу увагу на те, що вам необхідно максимально застосувати ваші знання з принципів здійснення інформаційного пошуку, правил бібліографічного опису та стилів цитування. Тема розрахована на 4 години, 2 лекційних та 2 практичних заняття. Здобувачі вищої освіти повинні здійснювати інформаційний пошук за релевантністю, користуватись базами даних наукової інформації (базовим та розширеним пошуком), знати основні стилі цитування. Основні джерела для пошуку: передплачені бази даних наукової інформації, електронний каталог, репозитарій університетської бібліотеки, Google scholar, DOAJ, WorldCat. Сучасна навчальна та наукова робота потребує постійного безперервного інформаційного забезпечення, адже інформація у сучасному світі має тенденцію до втрати актуальності. Поясніть здобувачам вищої освіти, що вони мають приділяти належну увагу підбору джерел та їх вірному цитуванню. Здобувачі вищої освіти мають знати, що допомогу вони зможуть знайти у фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи, що для якісного наукового пошуку потрібно користуватись якісними джерелами інформації, зокрема передплаченими базами даних наукової інформації, а також базами даних відкритого доступу. Не можна обмежуватись лише такими пошуковими інструментами як Google та Wikipedia, треба вміти перевіряти якість джерел, достовірність отриманих пошукових результатів та інформації.

Керівник довідкової служби Аддістоунської бібліотеки Коледжу Чарльстона (США) Томас В. Гілсон наголошує на таких компетенціях, про які повинні знати здобувачі вищої освіти і на які вони можуть розраховувати при пошуку і роботі із джерелами:

1. Вміння користуватись соціальними мережами, онлайнкомунікаторами та іншими засобами для налагодження спілкування з користувачами.

2. Орієнтація на конкретні інформаційні потреби кожного окремого користувача.

3. Прагнення перевищити очікування користувача у наданні необхідної інформації.

4. Вміння створювати інформаційний контент та бути інформаційними провайдерами.

5. Високий рівень інформаційної грамотності.

6. Високий рівень використання сучасних ІКТ.

Пропоновані завдання для практичних занять:

1. Здійсніть інформаційний пошук в авторитетних електронних чи друкованих джерелах та випадкових інтернет-ресурсах на одну тему (теми пропонує бібліотекар-викладач відповідно до спеціалізації здобувачів вищої освіти). Порівняйте результати.

2. Як правильно цитувати роботи інших науковців?

3. Які міжнародні стилі цитування ви знаєте?

4. Порівняйте кілька стилів цитувань, опишіть їхні переваги та недоліки ?

Завдання для самостійної роботи:

Знайдіть у DOAJ Google та Scholar статті із теми вашої спеціальності, відсортуйте результати пошуку за релевантністю від найновіших до найстарших, зробіть бібліографічний список з 10 джерел у форматі посилання.

Література до теми:

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. Політики»; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова Київ : Таксон, 2016. 234 с.

2. Міжнародні правила цитування та посилання в наукових роботах : методичні рекомендації / автори-укладачі: О. Боженко, Ю. Корян, М. Федорець ; редколегія: В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузева, Я. Є. Сошинська, О. М. Бруй ; Науково-технічна бібліотека ім. Г. І. Денисенка Національного

технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» ; Українська бібліотечна асоціація. – Київ : УБА, 2016. Електрон. вид. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). 117 с. 21.

3. Плагіат у студентських роботах: методи виявлення та запобігання : методичний посібник / Дніпропетровський національний університет ім. О. Гончара ; кол. авт.: Н. В. Стукало, К. В. Ковальчук, М. В. Литвин [та ін.]. Дніпропетровськ, 2013. 44 с.

4. Ткаченко Т. П., Сологуб В. І., Пасинкова Г. І. Основи інформаційної культури : навч. посібник. Донецьк : Ноулідж, 2012. 363 с.

5. Barrett A. The information- seeking habits of graduate student researchers in the humanities // *The Journal of Academic Librarianship*. 2005. Volume 31, № 4. P. 324 – 331.

6. *Encyclopedia of Library and Information Science* / M. A. Drake. Boca Raton, London, NY, Singapore : Taylor and Francis, 2005. 418 p.

7. Gedeon J. A., Rubin R. E. Attribution theory and academic library performance evaluation // *The Journal of Academic Librarianship*. 1999. V.25, № 1. P. 18-25.

8. Gilson T. V. Reference Services Today and Tomorrow // *Searcher : The magazine for database professionals*. 2011. V. 19, № 7. P. 32-35.

9. *Global Librarianship* / ed. M. A. Kesselman, I. Weintraub. N.Y. : Marcel Dekker, Inc., 2004. 320 p.

10. *Guide to Academic Research* / ed. C. Lowry. – Ohio State University Library, б.р. 168 p.

11. Hermann Stock L. A. Exploring the development of information literacy concepts among community college students : [дис. докт. філос. у галузі освіти]. Ames, Iowa : Iowa State University, 2008. 126 p.

12. Hernon P., Nitecki D. A., Altman E. Service Quality and Customer Satisfaction : An Assessment and Future Directions // *The Journal of Academic Librarianship*. 1999. V. 25, № 1. P. 9-17.

13. Huber J. J. Lean Library Management : eleven strategies for reducing costs and improving customer services. N Y : Neal-Schuman Publishers, 2011. 197 p. 22.

14. Information literacy in the wild / ed. K. Fontichiaro. – 2011. URL: <http://bit.ly/infowild> (viewed on 9.10.2016).

15. Information Literacy Instruction handbook / ed. C. N. Cox, E. B. Lindsay. Chicago : Association of College and Research Libraries, 2008. 236 p.

16. McCook K. Opportunities in Library and Information Science Careers. N. Y. : McGraw-Hill, 2001. 160 p.

17. Rubin R. E. Foundations of Library and Information Science. N. Y. : NealSchuman Publishers, Inc., 2010. 471 p.

18. Rubin R. Change Masters All : A Series on Librarians Who Steered a Clear Course toward the Twenty – First Century : [інтерв'ю з директором бібліотечної школи ун-ту штату Кент, США / Richard Rubin ; розмовляла Susan Corl] // Library Administration and Management. 2008. spring (№ 22 (2)). P. 65-99.

19. Rubin R. The Development of a Performance Evaluation Instrument for Upward Evaluation of Supervisors by Subordinates // LISR. 1994. № 16. P. 315-328.

20. Rumsey S. How to find information : a guide for researchers. Second edition. The McGraw Hill : Open University Press, 2008 242 p.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ (ДЛЯ МАГІСТРІВ)

Методологічні засади академічної доброчесності.

До початку занять варто запропонувати здобувачам вищої освіти дати відповіді на такі запитання:

- Чи варто вводити таку дисципліну як «Академічна доброчесність»?
- Якщо так, то яка мета викладання цієї дисципліни, на вашу думку?
- У чому полягає її важливість ?
- Яким чином ви підтримуєте / сприяєте академічній доброчесності?
- Яке ваше особисте ставлення до цієї теми?

Здобувачі вищої освіти повинні ознайомитися з працями провідних фахівців, присвячених академічній доброчесності, правилам академічного письма. Здобувачі вищої освіти повинні глибоко розуміти важливість і відповідальність за якість виконання навчальних і науково-дослідницьких робіт. Тема займає 4 години: 2 години лекцій та 2 години практичних занять.

Теми для проведення практичних занять:

1. Розгляньте види промоції академічної доброчесності.
2. Наслідки нехтування академічною доброчесністю.
3. Кого можна вважати експертами з академічної доброчесності?
4. Розібратися і прокоментувати таблиці, запропоновані Баррі Гілмором.

Таблиця 1.

**Різниця між цитуванням, перефразуванням та
узагальненням за Баррі Гілмором**

Використання	Цитування	Перефразування	Узагальнення
Використовуйте, коли...	Хочете включити слова чи фрази, що застосовує автор в оригінальному у тексті	Бажаєте уникнути довгих цитувань та прямої мови у роботі	Потрібно виокремити конкретну ідею з масиву інформації
Також, коли...	Хочете звернути увагу на мову та стиль оригіналу	Потрібно пояснити конкретну технічну деталь, описану в джерелі оригіналу	Коли загалом інформація важлива, але не потребує деталізації
Перед тим, як напишете...	Цитуйте у контексті оригіналу, не спотворюйте думку автора	Будьте точні, не спотворюйте думку оригінального тексту	Будьте точні, не спотворюйте думку оригінального тексту

Таблиця 2

**Розподіл на навмисний та ненавмисний плагіат
за Баррі Гілмором**

Навмисний	Ненавмисний
Списування одне в одного	Копіювання речення чи двох
Копіювання цілого есе	Надто тісна співпраця зі співавтором
Завантаження цілої роботи з Інтернету	Погані вміння перефразовувати
Компіляція тексту з різних джерел	Брати матеріал дослівно з підручника, щоб відповісти на запитання домашнього завдання
Заміна слів у реченні	Включення джерел у список бібліографії, але без цитування їх у тексті роботи.

Теми для виконання творчих завдань

1. Плагіат та його різновиди: ненавмисний плагіат та як його уникнути.
2. Плагіат та корпоративна культура університету.
3. Підготуйте презентації з теми «Академічна доброчесність» для різних категорій: гуманітаріїв, техніків, природничиків, медиків тощо.

Література до теми:

1. Эко У. Как написать дипломную работу / пер. Е. Костюкович. Москва : Университет, 2003. 238 с.
2. Barrett A. The information-seeking habits of graduate student researchers in the humanities // The Journal of Academic Librarianship. 2005. Volume 31, № 4. P. 324-331.
3. Brookshire Everett J. A study of faculty teaching of information Literacy in Alabama's public associate's colleges : дис. докт. освіти: 2010 / 26 Brookshire Everett J. - Tuscaloosa, Alabama : The University of Alabama, 2010. 132 p.
4. Copyright Law for Librarians and Educators : Creative Strategies and Practical Solutions / K. D. Crews. – Chicago : ALA, 2006. 141 p.
5. Davidson C. N. The Future of Learning Institutions in a Digital Age This / C. N. Davidson, D. T. Goldberg. – Cambridge, Massachusetts : The MIT Press, 2009. 67 p.
6. Davidson C. Now you see it : how technology and brain science will transform schools and business for the 21st century / Cathy N Davidson – NY : Penguin Books, [2012]. – 342 p.
7. Davidson C. The future of thinking : learning institutions in a digital age / C. N. Davidson and D. T. Goldberg ; with the assistance of Z. M. Jones. Cambridge, Mass. : MIT Press, [2010]. 342 p.
8. Field notes #21st century literacies : a guide to new theories, methods, and practices for open peer teaching and learning / C. S. Damasceno. Mountain View : Creative Commons, 2013. 245 p.
9. Gilmore B. Plagiarism: A How-Not-to Guide for Students / B. Gilmore. Portsmouth, NH: Hienemann, 2009. 104 p.

10. Gilmore B. Plagiarism: Why it happens and how to prevent it / B. Gilmore. – Portsmouth, NH: Heinemann, 2008. 144 p.

11. Information literacy in the wild / ed. K. Fontichiaro. 2011. URL: <http://bit.ly/infowild>. (viewed on 9.10.2016).

12. Information Literacy Instruction handbook / ed. C. N. Cox, E. B. Lindsay. – Chicago : Association of College and Research Libraries, 2008. 236 p.

13. Willson - Metzger A. C. Ethically speaking : academic librarians' perceptions of information Privacy, intellectual freedom, and the USA Patriot Act : дис. докт. філос. у галузі освіти : 12. 2011 / Willson - Metzger A. C. – Norfolk: Old Dominion University, 2011. 124 p.

Наукові дослідження у контексті академічної доброчесності.

Здобувачі вищої освіти мають усвідомити важливість дотримання принципів академічної доброчесності при підготовці і виконанні магістерської роботи зі своєї спеціальності. Вони повинні знати і вміти використовувати всі доступні інформаційні ресурси та інструменти пошуку і відбору авторитетних наукових джерел, а також навчитися дотримуватись правил цитування. Тема розрахована на 2 години: 1 година лекційна та 1 година практичних занять. Американський бібліотекознавець та педагог Річард Рубін слідом за своєю колегою Керол Кухлсау називає шість ступенів інформаційного пошуку:

1. Початок – невпевненість науковця, нечітка зорієнтованість у темі, потреба у консультації зі сторони.

2. Відбір – сфокусованість на темі, вибудова пошукових стратегій, початок пошуку.

3. Дослідження – пошукач збирає якомога більше інформації, яка може подекуди бути суперечливою, тому дослідник ще не зовсім впевнено почувається у межах теми.

4. Формулювання – дослідник критично починає оцінювати інформацію і тому невпевненість знижується і майже зникає, починається критичне осмислення джерел.

5. Зібрання – тема чітко сформована і дослідник в ній впевнений, а тому він шукає та збирає тепер лише ту інформацію, яка стосується його чітко визначеної теми.

6. Презентація – пошук завершено, його ефективність залежить також і від інформаційного забезпечення, адже подекуди матеріали можуть дублювати інформацію, тому велику увагу слід приділити узагальненню та синтезу і подати результати пошуку.

Теми для проведення практичних занять:

1. Надійні джерела пошуку наукової інформації.
2. Проаналізувати можливі методи пошуку інформації для наукового дослідження.
3. Стили цитування у академічному середовищі.

Теми для виконання творчих завдань:

1. Підготуйте презентації про міжнародні стилі цитування: APA, MLA, Chicago, Vancouver.
2. Дотримання авторського права: межа між свободою доступу до інформації та порушенням копірайту.

Література до теми:

1. Davidson C. N. The Future of Learning Institutions in a Digital Age This / C. N. Davidson, D. T. Goldberg. – Cambridge, Massachusetts : The MIT Press, 2009. 67 p.
2. Davidson C. Now you see it : how technology and brain science will transform schools and business for the 21st century / Cathy N Davidson – NY : Penguin Books, [2012]. – 342 p.
3. Davidson C. The future of thinking : learning institutions in a digital age / C. N. Davidson and D. T. Goldberg ; with the assistance of Z. M. Jones. Cambridge, Mass. : MIT Press, [2010]. 342 p.
4. Field notes #21st century literacies : a guide to new theories, methods, and practices for open peer teaching and learning / C. S. Damasceno. Mountain View : Creative Commons, 2013. 245 p.
5. Rubin R. E . Foundations of Library and Information Science. – New York : Neal-Schuman Publishers , Inc. , 2010. 471 p.

Вступ до академічної доброчесності (короткий курс)

Короткий курс має на меті ознайомити здобувачів вищої освіти із поняттям «академічна доброчесність», розглянути явище плагіату та шляхи боротьби із ним, визначити поняття «корупція у ЗВО», «кодекс честі університету», «верифікація джерел та інформаційний пошук». Курс розраховано на 4 години: 2 години лекційних занять і 2 години практичних занять.

Теми для проведення практичних занять:

1. Дайте власне визначення поняття «академічна доброчесність».
2. Розвиток поняття «академічна доброчесність» у цифрову епоху.
3. Яким чином, на вашу думку, кодекс честі сприяє академічній доброчесності?
4. Плагіат та корпоративна культура університету.
5. Академічна доброчесність проти корупції.
6. Пошуковий механізм наукової інформації.
7. Як правильно цитувати роботи інших науковців?

Література до теми:

1. Закон України «Про вищу освіту» / Верховна Рада України; Закон від 01.07.2014 № 1556-VII. Редакція від 30.11.2016. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. (дата звернення 2.12.2016)
2. Barrett A. The information-seeking habits of graduate student researchers in the humanities // The Journal of Academic Librarianship. 2005. Volume 31, № 4. P. 324 – 331.
3. Brookshire Everett J. A study of faculty teaching of information Literacy in Alabama's public associate's colleges : [дис. докт. освіти]. Tuscaloosa, Alabama : The University of Alabama, 2010. 132 p.
4. Copyright Law for Librarians and Educators : Creative Strategies and Practical Solutions / K. D. Crews. Chicago : ALA, 2006. 141 p.

5. Davidson C. N., Goldberg D. T. The Future of Learning Institutions in a Digital Age This. Cambridge, Massachusetts : The MIT Press, 2009. 67 p.

6. Harris R. A. The Plagiarism Handbook: strategies for preventing, detecting, and dealing with plagiarism. Pyczak Publishing, 2001. 208 p.

7. Harvard College: The Honor Code. URL: <http://honor.fas.harvard.edu/honor-code>. (viewed on 9.10.2016).

8. Hermann Stock L. A. Exploring the development of information literacy concepts among community college students : [дис. докт. філос. у галузі освіти]. Ames, Iowa: Iowa State University, 2008. 126 p.

9. Herson P., Nitecki D. A., Altman E. Service Quality and Customer Satisfaction : An Assessment and Future Directions // The Journal of Academic Librarianship. 1999. V. 25, № 1. P. 9-17.

10. Information literacy in the wild / ed. K. Fontichiaro. 2011. URL: <http://bit.ly/infowild> (viewed on 9.10.2016).

11. International Handbook on the Economics of Corruption / ed. Susan Rose-Ackerman. Cheltenham, UK ; Northampton, MA, USA : Edward Elgar, 2006. 615 p.

12. Lořstrořm E., Furnari M., Shephard K. Who teaches academic integrity and how do they teach it? // Higher Education. 2015. № 69. P. 435-448.

13. The 2015 Corruption Perceptions Index. URL: https://www.iaca.int/images/news/2016/Corruption_Perceptions_Index_2015_report.pdf (viewed on 9.10.2016).

ПРИКЛАДИ ЗАВДАНЬ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ ОПИТУВАНЬ

1. Що таке академічна доброчесність?
2. Які види плагіату ви знаєте?
3. Що є проявом академічної корупції?
4. У чому полягає актуальність питання боротьби з плагіатом на сьогоднішній день?
5. Слово плагіат має латинське походження і означає буквально «крадіжка», чи погоджуєтесь ви із таким визначенням?
6. Які можуть бути наслідки плагіату?
7. Що таке кодекс честі університету та для чого він потрібен?
8. Назвіть декілька університетів США або Європи, котрі мають прийнятий кодекс честі та деякі особливості цього кодексу, що є цікавими, на вашу думку.
9. У чому полягає різниця між навмисним та ненавмисним плагіатом?
10. Які стилі цитування, у тому числі міжнародні, ви знаєте?
11. До якого виду плагіату відноситься включення джерел у бібліографічний список, але без цитування їх у тексті?
12. Яким чином лінгвістичний аналіз допомагає розпізнати плагіат?
13. Хто вчиняє плагіат і навіщо?
14. Чи вважається робота плагіатом, якщо це ваша минулорічна курсова робота і ви, не встигаючи зробити усі завдання за програмою, частково використали її без змін для написання нової курсової роботи?
15. Поясніть такі терміни:
 - a. Самоплагіат
 - b. Антиплагіатне програмне забезпечення
 - c. Мозаїчний плагіат
 - d. Навмисний плагіат 33
 - e. Ненавмисний плагіат
 - f. Інформаційний пошук
 - g. Верифікація джерел

Приклад тестового завдання:

1. Академічна доброчесність включає в себе:
 - a. Боротьбу з плагіатом
 - b. Кодекс честі університету
 - c. Протидію корупції у ВНЗ
 - d. Все вищезазначене
2. Що з цих варіантів можна віднести до ненавмисного плагіату?
 - a. Переписування курсової роботи в одnogрупника
 - b. Завантаження контрольної роботи з мережі Інтернет
 - c. Видавання чужої роботи за свою.
 - d. Надто тісна співпраця зі співавтором
3. Що з цього не відноситься до корупції у ВНЗ
 - a. Списування
 - b. Хабарництво
 - c. Жоден з варіантів
 - d. Усі варіанти
4. Неправильне цитування відноситься до...
 - a. Плагіату
 - b. Корупції
 - c. Академічної недоброчесності
 - d. До жодного з варіантів
5. Кодекс честі університету можуть писати
 - a. Усі
 - b. Тільки викладачі
 - c. Тільки адміністрація ВНЗ
 - d. Тільки здобувачі вищої освіти

Ключі до тесту:

1 – d

2 – d

3 – c

4 – a, c

5 – a

1. Напишіть есе на тему «Академічно доброчесне суспільство: що я можу для цього зробити?» (250 слів).

2. Яке програмне забезпечення для визначення плагіату в академічних текстах ви знаєте? Опишіть коротко його переваги та недоліки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. Політики»; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова Київ : Таксон, 2016. 234 с.

2. Американські ради оголошують про старт Проекту сприяння академічній доброчесності в Україні SAIUP. URL: <http://www.americancouncils.org.ua/uk/news/362/>. (дата звернення 9.10.2016)

3. Закон України «Про вищу освіту» / Верховна Рада України; Закон від 01.07.2014 № 1556-VII. Редакція від 30.11.2016. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. (дата звернення 2.12.2016)

4. Доброчесність // Словник української мови : академічний тлумачний словник (1970-1980). URL: <http://sum.in.ua/s/dobrochesnistj>. (дата звернення 9.10.2016)

5. Міжнародні правила цитування та посилання в наукових роботах : методичні рекомендації / автори-укладачі: О. Боженко, Ю. Корян, М. Федорець ; редколегія: В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузєва, Я. Є. Сошинська, О. М. Бруй ; Науково-технічна бібліотека ім. Г. І. Денисенка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» ; Українська бібліотечна асоціація. – Київ : УБА, 2016. Електрон. вид. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). 117 с.

6. Плагіат у студентських роботах: методи виявлення та запобігання : методичний посібник / Дніпропетровський національний університет ім. О. Гончара ; кол. авт.: Н. В. Стукало, К. В. Ковальчук, М. В. Литвин [та ін.]. Дніпропетровськ, 2013. 44 с. 36

7. Програмне забезпечення для перевірки наукових текстів на плагіат : інформаційний огляд / автори-укладачі: А. Р. Вергун, Л. В. Савенкова, С. О. Чуканова ; редколегія: В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузєва, Я. Є. Сошинська, О. В. Башун; Українська бібліотечна асоціація. Київ : УБА, 2016. Електрон. вид. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). 37 с.

8. Ткаченко Т. П., Сологуб В. І., Пасинкова Г. І. Основи інформаційної культури : навч. посібник. Донецьк : Ноулідж, 2012. 363 с.

9. Эко У. Как написать дипломную работу / пер. Е. Костюкович. Москва : Университет, 2003. 238 с.

10. Barrett A. The information - seeking habits of graduate student researchers in the humanities // The Journal of Academic Librarianship. 2005. Volume 31, № 4. P. 324 – 331.

11. Brookshire Everett J. A study of faculty teaching of information Literacy in Alabama's public associate's colleges : [дис. докт. освіти]. Tuscaloosa, Alabama : The University of Alabama , 2010. 132 p.

12. Carroll J., Zetterling C.-M. Guiding students away from plagiarism. [Stockholm ?] : KTH Vetenskap Och Konst Learning Lab, 2009. 84 p.

13. Copyright Law for Librarians and Educators : Creative Strategies and Practical Solutions / K. D. Crews. Chicago : ALA, 2006. 141 p.

14. Davidson C. N., Goldberg D. T. The Future of Learning Institutions in a Digital Age This. Cambridge, Massachusetts : The MIT Press, 2009. 67 p.

15. Davidson C. Now you see it : how technology and brain science will transform schools and business for the 21st century / Cathy N Davidson NY : Penguin Books, [2012]. 342 p.

16. Davidson C., Goldberg D. T., Jones Z. M. The future of thinking : learning institutions in a digital age. Cambridge, Mass. : MIT Press, [2010]. 342 p.

17. Encyclopedia of Library and Information Science / M. A. Drake. Boca Raton, London, NY, Singapore : Taylor and Francis, 2005. 418 p. 37

18. Field notes #21st century literacies : a guide to new theories, methods, and practices for open peer teaching and learning / C. S. Damasceno. Mountain View : Creative Commons, 2013. 245 p.

19. Gedeon J. A., Rubin R. E. Attribution theory and academic library performance evaluation // The Journal of Academic Librarianship. 1999. V.25, № 1. P. 18 – 25. 20. Gilmore B.

Plagiarism: A How-Not-to Guide for Students. Portsmouth, NH : Hienemann, 2009. 104 p.

21. Gilmore B. Plagiarism : Why it happens and how to prevent it. Portsmouth, NH : Hienemann, 2008. 144 p.

22. Gilson T. V. Reference Services Today and Tomorrow // Searcher : The magazine for database professionals. 2011. V. 19, № 7. P. 32-35.

23. Global Librarianship / ed. M. A. Kesselman, I. Weintraub. N.Y. : Marcel Dekker, Inc., 2004. 320 p.

24. Guide to Academic Research / ed. C. Lowry. – Ohio State University Library, 6.p. – 168 p.

25. Harris R. A. The Plagiarism Handbook: strategies for preventing, detecting, and dealing with plagiarism. Pyczak Publishing, 2001. 208 p.

26. Harvard College: The Honor Code. URL: <http://honor.fas.harvard.edu/honor-code>. (viewed on 9.10.2016).

27. Hermann Stock L. A. Exploring the development of information literacy concepts among community college students : [дис. докт. філос. у галузі освіти]. Ames, Iowa: Iowa State University, 2008. 126 p.

28. Hernon P., Nitecki D. A., Altman E. Service Quality and Customer Satisfaction : An Assessment and Future Directions // The Journal of Academic Librarianship. 1999. V. 25, № 1. P. 9-17.

29. Honor Code MIT Professional Education Digital Programs URL: <https://mitprofessionalx.mit.edu/honor>. (viewed on 9.10.2016) 38.

30. Honour Code – Ashesi University College URL: <http://www.ashesi.edu.gh/about/ashesi-at-a-glance/honour-code16.html>. (viewed on 9.10.2016)

31. Huber J. J. Lean Library Management : eleven strategies for reducing costs and improving customer services. N Y : Neal-Schuman Publishers, 2011. 197 p.

32. Information literacy in the wild / ed. K. Fontichiaro. 2011. URL: <http://bit.ly/infowild> (viewed on 9.10.2016)

33. Information Literacy Instruction handbook / ed. C. N. Cox, E. B. Lindsay. Chicago : Association of College and Research Libraries, 2008. 236 p.
34. International Handbook on the Economics of Corruption / ed. Susan Rose-Ackerman. Cheltenham, UK ; Northampton, MA, USA : Edward Elgar, 2006. 615 p.
35. Lořstrořm E., Furnari M., Shephard K. Who teaches academic integrity and how do they teach it? // Higher Education. 2015. № 69. P. 435-448.
36. Manly T. S., Leonard L. N. K., Riemenschneider C. K. Academic integrity in the information age: virtues of respect and responsibility // Journal of Business Ethics . 2015. № 127. P. 579-590.
37. McCook K. Opportunities in Library and Information Science Careers. N. Y. : McGraw-Hill, 2001. 160 p.
38. Medina M.S., Yuet W.C. Promoting academic integrity among health care students // Am J Health-Syst Pharm. 2013. V. 70. P. 754-757.
39. Nanyang Technological University: Honor Code URL: <http://www.ntu.edu.sg/SAO/Pages/HonorCode.aspx>. (viewed on 9.10.2016)
40. Rubin R. E. Foundations of Library and Information Science. N. Y. : NealSchuman Publishers, Inc., 2010. 471 p.
41. Rubin R. Change Masters All : A Series on Librarians Who Steered a Clear Course toward the Twenty – First Century : [інтерв'ю з директором бібліотечної школи ун-ту штату Кент, США / Richard Rubin ; 39 розмовляла Susan Corl] // Library Administration and Management. 2008. spring (№ 22 (2)). P. 65-99.
42. Rubin R. The Development of a Performance Evaluation Instrument for Upward Evaluation of Supervisors by Subordinates // LISR. 1994. № 16. P. 315-328.
43. Rumsey S. How to find information : a guide for researchers. Second edition. The McGraw Hill : Open University Press, 2008 242 p.

44. The 2015 Corruption Perceptions Index URL: https://www.iaca.int/images/news/2016/Corruption_Perceptions_Index_2015_report.pdf (viewed on 9.10.2016)

45. Transparency International: the global coalition against corruption. URL: <http://www.transparency.org/cpi2015>. (viewed on 9.10.2016)

46. Turbian K. L. Student's guide to writing college papers. Chicago: University of Chicago Press, 2010. 304 p

47. Willson-Metzger A. C. Ethically speaking : academic librarians' perceptions of information Privacy, intellectual freedom, and the USA Patriot Act : [дис. докт. філос. у галузі освіти : 12. 2011]. Norfolk: Old Dominion University, 2011. 124 p.

48. Wong K. K. Avoiding Plagiarism: write better papers in APA, Chicago and Harvard Citation Styles. Bloomington : iUniverse, Inc., 2011. 112 p.

Навчальне видання

Укладачі:

Домброва Наталія Василівна

Витяганець Оксана Іванівна

НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ АКАДЕМІЧНІЙ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Підписано до друку 24.09.2019. Формат 60x90/16. Папір офсетний.

Гарнітура «Times New Roman» Друк цифровий. Ум. друк .арк. 1,9

Наклад 30 прим.

Видавець і виготовлювач ОДУВС

м. Одеса, вул. Успенська, 1

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3507 від 25.06.2009 р.